

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Prima. Textus: Ascendit in montem orare. Lucæ cap.6. Thema:
Solitudo exquisitia ad cœlum via.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

IN FESTO S. BARTHOLOMÆI.

CONCIO PRIMA.

Textus. *Ascendit in montem orare. Lucae cap. 6.*

Thema. Solitudo, exquisitissima est ad cœlum via.

Exordium. **S**apis tantò majore impetu, è funda recta sursum volat, quantò è vibrante manu fuerit remotior: Academicus inscribit Lemma: *Quo remotior, volat altior*: sic quo remotior, solus, abstractus à circumagente mundo quis vixerit, eò scandit altius, & rectius ad superna, ad divina: teste Joanne Cassiano lib. 8. de instit. monastica: *Solitudo novit emendatis moribus contemplationem purissimam referare, & intuitu sincerissimo spiritualium sacramentorum scientiam revelare.* Ita ad animam salvaturam inquit Deus, *Osce 2. Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus.* Ad Salvandos inquit S. Paulus: *Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* ad Coloss. cap. 3. Hinc Patres magis elogiis solitudinem, recessum animi, deprædicârunt. S. Gregorius Naz. Orat. 41. solitudinem vocat, *animi medicinam*: S. Paulinus ep. 29. *cœlestem officinam*; S. Leo Serm. 8. de jejunio: *Aulam mentis*; S. Basilius: *Aulam sanctam, in quâ Deus habitat. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est, in cubilibus vestris compingimini: in cellâ invenies, quod desoris sæpè amittis.* Docet Thomas Kempensis de Imit. lib. 1. cap. 20. *Si vis animam tuam in sua virginitatis integritate consistere, secretum appetere,*

recessum singularitatis inquire, cunctis domus tua foribus, cunctis videlicet sensibus censoria disciplina repagula, ne quis ingrediatur appone: fons enim, qui circumquaque, ne effundatur, occluditur, undis ad alta profluentibus elevatur. Scribit S. Damianus opusc. 12. c. 20. Ubi concava vallium, aspera montium, prarupta rupium cernebamus, ibi mea orationis locus, & ut ipse mihi testis est Deus, post multas lachrymas, post caelo inherentes oculos nonnunquam videbar mihi interesse agminibus Angelorum, & letus, gaudensque cantabam: post te in odorem unguentorum tuorum curremus, qui ergo Deo & Angelis frui cupit, dicat: elongavi fugiens, & mansi in solitudine. O desertum floribus Christi verzans! O solitudo, in qua nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi civitas Regis magni exstruitur. Ita S. Hieronymus Ep. ad Heliodorum. Solitaria vita caelestis doctrina schola est, & divinarum artium disciplina, illic namque Deus est, totumque quod discitur. Docet S. Basiliius de laud. vitae solitariae. Cella, terra sancta, & locus sanctus est; inquit S. Bernardus Ep. ad fratres de monit. Dei de solitud. in qua Dominus & servus ejus colloquuntur, sicut vir ad amicum suum, in qua crebro fidelis anima verbo Dei conjungitur, sponsa sponso sociatur. Unum pro certo scio, scribit S. Petrus Damianus opul. 11. cap. 19. O vita benedicta, quia quisquis in amoris tui desiderio perseverare studuerit, ipse quidem habitator est tuus, sed ejus habitator est Deus. Solus intellectus purus & simplex incedens, rapido volatu ad ipsum pervenit conditorem Angelorum, & animarum, & omnium rerum. Concionatur S. Augustinus lib. medit. c. 27. Et iterum tract. 17. in Joannem: Solitudo quadam necessaria est menti nostra, quoddam solitudine intentionis, videtur DEUS, turba strepitum habet, visio ista secretum desiderat. Qui internam quietem diligunt, ipsi de invisibilibus bonis mira cognoscunt, & quanto se a temporalibus amplius elongant, tanto magis aeternis appropinquant.

(Bb) 3

Optimè

Optimè Ovidius: *Benè qui latuit, benè vixit.* Imploratâ S. Spiritûs gratiâ, Conceptus dabo.

CONCEPTUS I.

Confirmatio.

Sacratissima Virgo Maria à Gabriele Archangelo salutatur his gratiosissimis verbis: *Ave gratia plena, Dominus tecum.* Lucæ 1. Duo indicat Dei Legatus: Primò Mariam omnibus cœli donis & divitiis dotatam esse, & abundare exaltatam; Secundo penes delicias, & gaudiis frui inenarrabilibus, quoniam Dominus cum illa: quâ virtute meruit Virgo Maria, adeò gratiâ repleti, adeò exaltari? dicit ipsamet: *Respexit humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Humilitas exaltavit, humilitas adeò gratiâ replevit. Sed quæ illa meritoria virtus, quâ Dominum sibi devinxit individuum sponsum, ac comitem? *Dominus tecum.* Devinxit virtute solitudinis: *Sola sine comite, sola sine teste, ne quo degenerare depravaretur afflatu, ab Angelo salutatur.* Scribit S. Ambrosius lib. 2. in Lucam. *Duo dixit Angelus, scribit Hugo in Lucam; gratiâ plena, Dominus tecum; primum meruit humilitas, solitudo meruit secundum, habere Dominum. Fit igitur gratia plena propter humilitatem, Dominus tecum propter solitudinem. Vita ergò solitaria B.V. quam clauso ostio Angelus orantem invenit, ut docet S. Bernardus hom. 3. meruit, (inquit Abbas Franconius lib. 6. de gratiâ) ut singulari prerogativa viscera sua sanctificaret, & ut in carne suâ humanam sibi naturam associaret. Solitariè viventibus vel maximè se Deus conjungit, gratias, & dona, ac cœlestes delicias communicat prælibandas. Testem produco animam dilectam. Cantic. 3.*

CONCEPTUS II.

Inveni, inquit dilecta anima, quem diligit anima mea: Angelorum chori, & hanc felicissimam deprædicant; delicias affluens,

fluens, *innixa super dilectum suum*. Cantic. 8. Congratulor tibi fidelis anima, quæ aliquando amarè flevisi; ast dicito nobis, quo in loco invenisti dilectum tuum? quo medio delicias impertrasti? Optimè recordor te lamentantem Cantic. 3. *Quæsi il- lum, & non inveni; & tandem fateris: Inveni, quem diligit ani- ma mea*. Quis hic infelix locus, in quo dilectum invenire ne- quivisti? quis fortunatus ille situs, in quo, quem dolenter quæ- sivisti, hilariter invenisti? recordor te quàm dolorosè flentem, & ingemiscentem, Cantic. 7. *Percusserunt me, & vulnerave- runt me, tulerunt pallium meum*. Nunc ô felix hora! flagra & vulnera, versa sunt tibi in delicias, & oscula; *deliciis affluens*: dic nobis, quo in loco cæsa lamentaris, quo in loco deliciis affluens, lætaris, & jucundaris? Respondet fidelis anima, & digito mon- strat locum, in quo dilectum nequit invenire: *Per vicus, & pla- teas quæsi eum, & non inveni*: in foro, in plateis, ubi pro- phanæ hominum sæcularium curæ tumultuari solent, mundanis, terrestribus negotiis implicata, sponsum, dilectum animæ suæ, non invenit. Desuper eleganter S. Ambrosius lib. de Virginitate: *Non in foro Christus reperitur, non est enim Christus circumso- raneus, Christus enim est pax, in foro lites; Christus justitia est, in foro iniquitas; Christus operator est, in foro inane otium; Christus charitas est, in foro obtrectatio; Christus fides est, in so- ro fraus, atque perfidia*. Cum paululum pertransiissem, de mundanis his curis, ac negotiis, inquam, ad solitudinem, ad vi- tam solitariam, abstractam me convertissem, ecce, *inveni, quem diligit anima mea*. Sponsus in foro, in plateis quæren- tem fugit, recedenti in solitudinem, amplexandum se præbuit. Desuper Philo lib. de Abraham: *Natura enim comparatum est, ut qui Deum invenire cupiunt, amicam ei solitudinem querant*. Indicat pariter locum sponsa, in qua cæsa lamentabatur; *inve- nerunt me custodes, qui custodiunt civitatem, percusserunt me*. &c. In civitate, inter populorum frequentiam ejus ruina; in so- litudine verò ejus factus est ascensus, in solitudine præparatur ei cœlestium deliciarum prægustus: *Quæ est ista, quæ ascendit*
de de-

de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum suum. E solitudine anima deliciis affluens, ascendit, quæ in civitate nuda, quæ inter homines tegens vulnerata, ex confragoso desertoque loco deliciis ascendit plena. Exindè noveris, quam inter homines convictus virtuti nocere solet, & quam interit recessus, & vitæ solitudo: *In deserto nitent virtutes, adstat gratiosus Deus.* Concludit S. Antonius Paduanus Dom. 4. Adventus.

CONCEPTUS III.

Isaias cap. 6. dicit, se Seraphim vidisse, stare & volare. *Stabant super illud,* (super Dei solium inquam) & *volabant.* Si stabant, quomodo volabant? Si volabant, quomodo stabant? Quid per stare & volare hic intelligendum? Per stare S. Eucherius vitam solitariam intelligit, ubi, inquam, anima unice in colendo, & amando Deo consistit, à terrenis, & sæcularibus curis in totum abstracta, & recedens, soli Deo vacat, societates & conversationes vitat, solitaria domi meditando, legendo, orando latitat, talis solitaria anima, *stat & volat,* in silentio & quiete consistens, ad altissimam Dei contemplationem rapitur, ad prægloriosum deliciarum cœli advolat: *Deo adstare, idem est quod volare, festinas ad Deum, sede in quiete, & silentio orationis, elevaberis, & ad Deum Deorum in Sion evolabis.* Concludit citatus Eucherius quæst. veteris Testam. cap. in Isaiam.

CONCEPTUS IV.

Ex Hebræo, Virgo, idem quod abscondita interpretatur: Ita Genes. 24. ubi legit latina versio: *Rebecca Virgo pulcherrima,* Hebræus legit: *Alma, abscondita;* sic etiam Isaiæ cap. 7. pro *U,* *Virgo concipiet:* Hebræus legit: *Alma, abscondita:* Cur rectè Virgo abscondita interpretatur: an fors solitudo, vita abscondita, animas nostras, charas Dei sponsas efficit, intactas à peccatis Virgines conservat? Hoc indicare vult S. Hieronymus Ep. 22. ad Eu-

ad Eustochium, quam hisce verbis paternè hortatur: *Semper te cubiculi tui secreta custodiant, audies à sponso, hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus. Quisquis in amoris tui desiderio perseverare studuerit, ipse quidem habitator est tuus, sed eius habitator est Deus.* De vita solitaria scribit Petrus Damianus opusc. 11. cap. 19. *In seipsum collectus, nec nisi quantum necessitas exigit quidquam rerum humanarum attingens, atque secum ipse, & cum Deo colloquens superiorem iis rebus, que in aspectum cadunt, vitam agit, divinas species, puras semper, nec terrenis ullis, & errantibus formis admixtas in seipso circumfert, Deique ac rerum divinarum parvum omnino speculum est, indiesque efficitur, ut lucem per lucem assumat, clariorem videlicet, per obscuriorem, jamque futuri ævi honum, spe percipit, ac cum Angelis versatur, ac licet adhuc in terris sit, terram deserit, atque in spiritu sursum collocatur.* Ita perorat S. Gregorius Nazianz. orat. 1.

CONCEPTUS V.

In veteri lege, ut liber Exodi narrat, apparuit Deus Moyfi, & Ducem populi Israelitici in terram electam constituit: *Educas populum meum filios Israel de Ægypto: Exodi 3.* Quis est iste Moyfes, ubi, & in qua forma apparet ei Dominus? per qualem viam jubetur populum in terram electam deducere? *Quis* Moyfes fuerit, indicat citatus liber, & caput 3. Nempè fuit Pastor ovium, *Moyfes autem pascebat oves Fetro soceri sui.* Apparet illi Dominus, *ad montem Dei Oreb, in flamma ignis de medio rubi.* Viam ordinat Deus, non floridos campos, sed asperos, & horridos Arabiæ infelicis scopulos; ad opus adeò eximium, ad educationem populi in terram electam, cur providissimus Deus non potentem Regem, sed pastorem inermem, ineruditum, blemum, & balbutientem, mediâ ex parte hominem mutum eligit? cur Majestas divina in flamma ignis, in spinoso rubo residens

Pars II.

(C c)

appa-

apparuit? cur inscrutabilis bonitas non compendiosam, jucundam, suavem, & facilem semitam, sed saxa, & scopulos, viam asperam, in terram electam ordinat? Ad quaestiones respondeo: Pastor nonne quasi semper, & omni tempore solitudinem colit, & inhabitat, Pastorem eligit Deus in Ducem populi ad terram promissam; discamus: solitudo, vita abstracta, recessus est mundi hujus tumultibus, optimus Dux est ad Patriam electam aeternae beatitudinis. *O desertum*, exclamat S. Hieronymus Ep. ad Heliodorum, *floribus Christi vernans, ô solitudo! in qua nascuntur lapides, de quibus in Apocalypsi, Civitas Regis magni exstruuntur.* In flamma ignis, & in rubo apparuit Deus; in flamma observabitur, ut S. Anastasius Synaita docet, quod de terra quasi semper avolet, loca superiora appetat, & sequatur; mentem aëticam, abstractam de mundi vanitatibus, ac solitudinem inciens, designat. Rubus spinosa sola tegit, rubum spinosam teret, & homines fugiunt, intactam relinquunt, solitudinis verum exemplar; in flamma ignis, & in medio rubi apparet Dominus, indicium: solitariè degentibus, abstractis à mundi tumultibus, praesto est Deus, in eorum cordibus suaviter inhabitat, & moratur suis copiosissimis donis, ac gratiis. Audi S. Augustinum, tract. 17. in Joannem: *Solitudo quadam necessaria est menti nostra, quâdam solitudine intentionis videtur Deus.* Optimè Oleaster in Exodum: *Audis hic quibus hominibus, & in quibus locis, Deus secreta sua revelet, nempe deserta loca incolentibus.* Non ergò floridam semitam, sed rupibus & saxis desertam, ac asperam Arabiae viam, Deus iter in terram electam ordinat, documento nobis: solitudine, vitâ abstractâ à mundi tumultibus, & vanitatibus, tutissimam viam ad cœlestem patriam patere. Confirmat iterum S. Augustinus lib. medit. cap. 27. *Qui internam quietem diligunt, ipsi de invisibilibus bonis mira cognoscunt, & quanto se à temporalibus elongant, tanto magis aeternis accipiunt.*

CONCEPTUS VI.

David consentiens in certamen & conflictum cum gigante illo Goliath, in castris, ut militem decet, cum Rege Saul non permanlit, sed ad desertum pascendis ovibus reversus est: exindè iteratò in conflictum descendit: *Abiit David, & reversus est à Saul, ut pasceret gregem Patris sui in Bethlehem. 1. Regum 17.* & iterum: *Surrexit itaque David mane, & commendavit gregem custodi, & onustus abiit, sicut praeceperat ei Isai.* Hæc notare libeat. Transeamus nunc ad librum 2. Regum cap. 10. hic legetis, Regem Hanon, Legatos Davidis etiamnum Regis, turpiter despexisse, vestes eorum, & barbas dimidiâ parte præscindendo: *Tulit itaque Hanon servos David, rasitque dimidiam partem barbæ eorum, & præscidit vestes eorum medias usque ad nates, & dimisit eos.* David hæc inaudiens: *misit in occursum eorum, erant enim viri confusi turpiter valdè, & mandavit eis David: manete in Jericho, donec crescat barba vestra.* Cur quæso conflictum initurus cum Goliath, in castris generosus miles non perseveravit David, sed ad pascua ovium revertitur? Deinde, cur Legatos suos in Jericho remanere imperat? Ad utramque quæstionem respondeo: Oves in desertis, pratis ac agris, in solitudine pascuntur, ad desertum, ad solitudinem igitur descendit David pastorem agens, exindè robur maximum, ac victoriam contra inimicum, sibi summam felicitatem, regnum & sceptrum auspicatorum: sic asserente Basilio Seleu. orat. 15. *Tales animas (solitudinem nempè excolentium) legere novit gratia, quare & gregis cura discentum, vocavit ad regnum.* Discamus ex hinc, quantum conducat, animum in solitudine cœlestibus præmunire, ut valeamus de hostibus truculentissimis; mundo, carne, & Dæmone triumphum reportare: discamus ad obtinendum regnum cœleste, vel maximè conducere solitudinem, vitare hominum consortium, sibi soli pietatibus vacare. Legatos suos in Jericho, David expectare jubet, inibi indubiè ornamentum corporis prædicens: *Donec crescat barba vestra.*

(Cc) 2

Jericho,

*Fericho, inquit Abulens. quæst. 5. erat hinc depopulata & c. & ibi poterant manere isti, quasi solitarii, quoadusquo cresceret barba eorum. In Jericho, in solitudine manere jubet legatos, ornamentum corporis prædicens: quia crescet eis barba; ad intantum meum accommodè loquitur Eucherius apud glossam: *His necesse est, sedeant in Jericho, donec crescat barba, id est, donec incrementa virtutum in eis nascantur*: Solitudo ergò dat viros, solitudo aptos & dignos facit viros, qui cœlesti David, Christo Jesu in regno cœlorum adsint, & se præsentent.*

CONCEPTUS VII.

Aquila avis, summis prærogativis ab auctore mundi donata est, Aquilæ seipsum Deus maximus comparare dignatur, Deut. 32. *Sicut Aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas, & assumpsit atque portavit eum in humeris suis*; inter animalia illa Ezechielis cap. 1. *Aquila primatum tenet, & facies Aquila desuper ipsorum quatuor*. Unde erga Aquilam tam liberalis est Deus? Job causalem dicit cap. 39. *Elevabitur Aquila, in arduis ponet nidum suum, in petris manet præruptis & silicibus commoratur, atque inaccessis rupibus*: solitudo vitæ, tam copiosis prærogativis Aquilam cumulavit: opportunè S. Gregorius lib. 11. moral. cap. 19. *Ad præceptum Dei elevatur Aquila, dum visionibus divinis obtemperans in supernis suspenditur, fidelium vitæque & in arduis nidum ponere dicitur, quia desideria terrena despiciens, spe jam de cœlestibus nutritur*. Quàm benè ad propositum S. Augustinus lib. medii. c. 27. *Qui internam quietem diligant, ipsi de invisibilibus bonis mira cognoscunt, & quantò se à temporalibus amplius elongant, tantò magis aternis appropinquant*. Testis chara Sponsa Cantic. cap. 4.

CONCEPTUS VIII.

Sponsus dilectam sibi animam foecundam dicit, ut gregem caprarum: *Capilli tui sicut greges caprarum, qua ascenderunt de monte Galaad, dentes tui sicut greges tonsarum, qua ascenderunt de lavacro, omnes gemellis factibus, & sterilis non est inter eas.* Cur foecundam ut capram dicit? Capra montes & colles, avia & deserta petit, recessus quaerit, & hic invenit pascua optima, adeo conducentia, ut iterato concipiat, gemellos feliciter pariat. Capras solitudines amantes describit ornatè S. Ambros. in collectis: *Spectantur à pastoribus suis dumosa de rupe pendentes, ubi luporum incursus esse non possunt, ubi foecunda arbores fructum integrum subministrant; cernere licet uberi lacte distentas super teneram sobolem maternà pietate sollicitas.* Quae nunc anima fidelis, capram imitata, solitudinem quaesiverit, recesserit à mundi strepitu, & rerum vanarum cura, sola, soli Deo intenta, inveniet pascua Spiritus ter optima, geminos pariet fructus, jucunditatem animi, & consolationem hic in terris, & ibi laetitiae & gaudii coelestis dulcedinem, & abundantiam.

Hortor ergo cum S. Chrysostomo: *Evolve te ipsum ab occasionibus, & in secretum ab hominum consuetudine recipe locum, si vis virtutem contueri.* *Epitome*

Amen.

(Cc) 3

IN FESTO